

ISC
Islamic Studies Center
01220-86613
کدهمایش

هشتمین همایش ملی حکیم سبزواری، طراحی و آسیب شناسی برنامه
درسی و متون آموزشی فلسفه اسلامی

8th National Conference in Honor of Hakim Sabzevari, Designing
and Pathology of Curriculum And Textbooks of Islamic Philosophy

طراحی برنامه پیشنهادی از تحول در برنامه درسی رشته فلسفه و کلام اسلامی تا ایجاد رشته فلسفه کاربردی (دوره کارشناسی پیوسته) با تجربه مدیریت گروه در دانشگاه مازندران؛ (براساس برنامه «تحول حوزه آموزش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری»)

فرشته ابوالحسنی نیارکی¹

چکیده

گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه مازندران براساس برنامه «تحول در حوزه آموزش وزارت عتف» (1401-1402)، با هدف بهروزرسانی، نیازمحوری، مسأله-محوری و توجه به مسائل مبتلابه و چالشهای معرفتی مخاطب امروزی، کیفی سازی برنامه درسی و حذف همپوشانیها و سرفصلهای تکراری و همچنین افزایش تعدادی واحد درسی عملی و کاربردی (تخصصی) و افزایش مهارتهای استدلال، تفکر انتقادی و گفتگوی ثمربخش، و البته توجه به کارآفرینی و موقعیت شغلی مخاطبان، اقدام به تحول در برنامه درسی، سرفصل، متون آموزشی و منابع نموده است که برای این هدف در دو بعد، فعالیت میکند: 1) تغییر در برنامه درسی و متون آموزشی رشته فلسفه و کلام اسلامی؛ 2) ایجاد رشته فلسفه کاربردی. این برنامه آموزشی، با حمایت کمیته تحول برنامه درسی و معاونت آموزشی دانشگاه مازندران در حال برنامه ریزی است و هنوز به مرحله قانونی و اجرا نرسیده است. تغییر در برنامه درسی گاه از طریق 1) استفاده از واحد معادل مناسب با رشته؛ 2) تغییر عنوان، سرفصل یا متون آموزشی؛ 3) حذف تعدادی درس و انتخاب جایگزینی مناسب و 4) تقلیل یا افزایش واحد برخی دروس و ... ارائه میشود. ایجاد رشته فلسفه کاربردی که البته مبتنی بر آموزهها و مبانی فلاسفه دوره اسلامی طراحی میشود، با هدف ایجاد یک رشته مهارت-محور، کارآفرین و کاربردی-عملی است. این دو رشته، به عنوان دو رشته نظری و کاربردی در یک گروه آموزشی، قابلیت این را خواهند داشت که دانشجو و مخاطبین، از هر دو رشته بهره برده و با توجه به آییننامههای تدوینی، با گذراندن برخی واحدها از رشته دیگر، در دو رشته فارغالتحصیل شوند.

کلیدواژه ها: سند تحول حوزه آموزش وزارت عتف، رشته
فلسفه و کلام اسلامی، رشته فلسفه کاربردی، کاربردی سازی،
مسأله محوری، نیازمحوری

¹ استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه مازندران: f.abolhasani@umz.ac.ir

مقدمه

گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه مازندران، در راستای برنامه «تحول حوزه آموزش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» (1401-1404) و به جهت تأکید بر مهارتافزایی، بهروزرسانی، کاربردیسازی و البته افزایش ضریب و امکان اشتغالآفرینی دانشآموختگان با کاروری و همچنین توجه به مسألهمحوری و نیازهای ضروری امروز جامعه ایرانی، یعنی افزایش مهارت‌های استدلال، تفکر انتقادی و گفتگوی ثمربخش، تغییر و بلکه بالاتر از آن، تحول در برنامه درسی، سرفصل دروس و متون آموزشی را در دستور کار قرار داده است و برای این مهم، در دو بعد زیر همت گمارده است: (1) تغییر در برنامه درسی و سرفصل دروس و متون آموزشی رشته فلسفه و کلام اسلامی؛ (2) ایجاد رشته جدید «فلسفه کاربردی» (مبتنی بر مبانی فلاسفه بومی-اسلامی).

رشته فلسفه و کلام اسلامی، با برخی تغییرات با هدف بهروزرسانی و توجه به نیازهای علمی مخاطب و جامعه، مسألهمحوری و توجه به مسائل مبتلابه و نیازها و چالشهای معرفتی مخاطب امروزی، کیفیسازی برنامه درسی و حذف همپوشانیها و سرفصلهای تکراری و همچنین افزایش تعدادی واحد درسی عملی و کاربردی (تخصصی) و افزایش مهارتهای استدلال، تفکر انتقادی و گفتگوی ثمربخش خواهد آمد که به عنوان رشته نظری و سنتی گروه مورد توجه است.

اما ایجاد رشته فلسفه کاربردی که البته مبتنی بر آموزهها و مبانی فلاسفه دوره اسلامی طراحی میشود، با هدف ایجاد یک رشته مهارتمحور، کارآفرین و کاربردی-عملی است. این دو رشته، به عنوان دو رشته نظری و کاربردی در یک گروه آموزشی، قابلیت این را خواهند داشت که دانشجو و مخاطبین، از هر دو رشته بهره برده و با توجه به آییننامههای تدوینی، با گذراندن برخی واحدها از رشته دیگر، در دو رشته فارغالتحصیل شوند. فارغالتحصیلی از رشته فلسفه و کلام اسلامی، برای ادامه تحصیلات تا

مقطع دکتری تحصیلی و پژوهش در فلسفه اسلامی و فارغالتحصیلی در رشته فلسفه کاربردی برای افزایش مهارتها و کارآفرینی همراه با پروژه عملی و کارورزی جهت پیوستن به بازار کار مورد نظر است.

برای طراحی برنامه نوین گروه از مشورت با اساتید و دانشیاران رشته تخصصی در کارگروهی که به همت دانشگاه مازندران ایجاد خواهد شد، بهره میجویم. این برنامه به امضای اساتید گروه «فلسفه و کلام اسلامی» دانشگاه تهران و اساتیدی از سایر دانشگاهها خواهد رسید و تاییدیه میگیرد. در ذیل اعضای پیشنهادی کارگروه معرفی میشود:

تصویب در اعضای کارگروه تحول در برنامه درسی رشته فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه مازندران

دانشگاه مازندران	امضا	اعضای گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران	امضا	اعضای کارگروه علمی	امضا
دکتر فرشته ابوالحسنی نیارکی (استایار)		دکتر احد فرامرز قراملکی (استاد)		دکتر محسن جوادی (استاد دانشگاه قم)	
دکتر رمضان مهدوی آزادینی (دانشیار)		دکتر حسن ابراهیمی		دکتر رضا اکبری (استاد دانشگاه امام صادق)	
دکتر محمود دیانی (استادیار)		دکتر زینب برخوردار (دانشیار)		دکتر عیناله خادمی (استاد دانشگاه شهیدرجایی)	
دکتر مهدی خبازی (دانشیار)		دکتر مهدی عظیمی (دانشیار)		دکتر زهره توازبانی (استاد دانشگاه الزهرا)	
دکتر مهران رضایی (استادیار)		دکتر قاسمعلی کوچنایی		دکتر قدرت اله قربانی (دانشیار دانشگاه خوارزمی)	
دکتر عیسی محمدی نیا (مدرس گروه)		دکتر علی مطهری		دکتر حمیدرضا آیت-اللهی	
دکتر کوکب دارابی (مدرس گروه)		دکتر نادیا مفتونی (دانشیار)		دکتر محمد سعیدی مهر (استاد دانشگاه تربیت مدرس)	
دکتر حوریه باکویی				دکتر سحر کاوندی	

	(مدرس گروه)				(دانشیار دانشگاه زنجان)
					دکتر محسن جاهد (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)
					دکتر محمد اکوان (دانشیار دانشگاه آزاد)
					دکتر عبدالله صلواتی (دانشیار دانشگاه شهید رجایی)
					دکتر هاشم قربانی (استادیار دانشگاه قزوین)
					دکتر سعید ناجی

1. تغییر در برنامه درسی و سرفصل دروس رشته فلسفه و کلام اسلامی

1-1. آسیبشناسی برنامه درسی موجود در رشته فلسفه و کلام اسلامی

برنامه درسی رشته فلسفه و کلام اسلامی (کارشناسی پیوسته) در تاریخ 1395/24/11، در کمیسیون برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بازنگری و تصویب شده است. با این حال در برنامه بازنگری شده، برخی نواقص و چالشها و مسائل پیشروی اساتید و دانشجویان رشته است که سبب شده است گروه فلسفه و کلام اسلامی، به تغییرات در برنامه، سرفصل، عناوین و متون آموزشی رشته بپردازد. برخی از عوامل در ذیل تبیین میشود:

(1) **همپوشانی و تکرار مباحث در برنامه درسی؛** به سبب اشتراک مباحث و متون دروس عمومی (مثلاً دروس معارف اسلامی)، و دروس پایه (به عنوان دروس الهیات و معارف اسلامی)، و حتی دروس تخصصی رشته (کلام 1 تا 4 و ...). مثلاً درس تاریخ اسلام هم از دروس عمومی است و با همان در دروس پایه نیز آمده است و

(2) **عدم تناسب و یا کم‌نسبتی برخی از دروس پایه با رشته فلسفه و کلام اسلامی و لزوم جایگزینی عناوینی ضروری به عنوان دروس پایه؛** به عنوان مثال در برنامه کنونی، دو درس مبانی فقه و حقوق اسلامی و کلیات فقه و حقوق اسلامی به عنوان دروس پایه موجود است که ارتباطات محدودی با رشته فلسفه و کلام اسلامی دارند ولی مثلاً درس فلسفه علم، معرفت‌شناسی یا علوم شناختی و فلسفه ذهن به عنوان پایه این رشته، در برنامه درسی موجود نیست.

- (3) **ارتباط دور برنامه‌ریزی کنونی با نیازها، مسائل و چالش‌های نظری و عملی مخاطب امروزی؛** به عنوان مثال تدریس موشکافانه دروسی که کمتر به‌کار مخاطب آید (مانند مباحث ماهیت و جوهر و عرض و ...) و کمرنگ جلوه‌کردن یا خالی‌بودن‌جای سرفصل‌ها، دروس و متونی که مخاطب امروزی در زندگی خود به آن نیازمند است. (فلسفه علم، اخلاق کاربردی، تفکر انتقادی و)
- (4) **متن محوری و نه مسأله‌محوری؛** از آنجا که برنامه درسی کنونی براساس خوانش متن بدایه الحکمه یا نهایه الحکمه علامه طباطبائی پیش می‌رود، براین اساس در انتهای هر ترم، بخشی از متن خوانده شده و دانشجویان به آن مباحث و مسائل مسلط نمی‌شوند و بلکه پاسخ کاملی درباب مسائل مختلف فلسفه اسلامی نمی‌آموزند، ضرورت دارد علاوه بر طراحی دروسی برای شناخت متون فلسفه اسلامی، عناوین مرتبط با درس فلسفه اسلامی، به صورت مسأله‌محور مباحث را به نحو تطبیقی و تاریخی آموزش دهد. علاوه براینکه کارشناسی ارشد فرصت مناسبی برای فراگیری و ارتباط بیشتر دانشجویان با متون فلسفه اسلامی است.
- (5) **به روز نبودن سرفصلها و متون آموزشی؛** به عنوان مثال در مباحث کلامی، شبهات قدیم و بیارتباط با ذهن و زبان و جهان مخاطب امروزی مطرح می‌شود درحالی‌که شبهات جدید و مسائل مبتلابه در برنامه درسی نیست.
- (6) **کاربردی نبودن و بیتوجهی به مهارت افزایی؛** یکی از چالش‌های اصلی برنامه کنونی، بیتوجهی آن به مباحث کاربردی نظیر اخلاق کاربردی و مشاوره فلسفی و ... است. از سویی دیگر، برنامه کنونی نسبت به مهارت افزایی مخاطب کم‌توان است و متون آموزشی انتخابی در سرفصلها، نظیر دروس منطق، فلسفه دین و کلام و ... مهارت‌های لازم را برای حل مسائل مخاطب به دست نمیدهد.

1-2. تغییرات ایجاد شده در برنامه و سرفصل کنونی

تغییر در رشته فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه مازندران براساس برنامه «تحول در حوزه آموزشی؛ وزارت عتف» به چند طریق صورت گرفته است:

(1) با انتخاب معادلهای دیگر عنوان درسی، متناسب با رشته تحصیلی؛ (2) تقلیل یا افزایش تعداد واحد برخی از دروس؛ (3) تغییر عنوان، محتوا، متون آموزشی یا سرفصلهای برخی از دروس (با حفظ کلیت آن)؛ (4) حذف برخی دروس تکراری و جایگزینی با دروس جدید؛ (5) افزایش تعدادی واحد تخصصی مورد نیاز دانشجویان رشته و در نهایت (6) تغییر در تعداد واحدهای اختیاری (7) به-روزرسانی و توجه به مهارت‌افزایی و کاربردی سازی محتوا و منابع و متون آموزشی و برنامه‌ریزی شده است.

در برنامه رشته فلسفه و کلام اسلامی، 139 واحد طراحی شده است که جدول زیر بسامد تعداد واحدهای دروس عمومی، پایه، تخصصی الزامی و دروس اختیاری را بیان میدارد.

جدول تعداد واحدهای طراحی شده برای رشته

ردیف	درس	تعداد واحدها در برنامه جدید	تعداد واحدهای در برنامه کنونی وزارت علوم
1	دروس عمومی	22 واحد	20 واحد (اشتباه جمع شده است. فیالواقع 22 است)
2	دروس پایه	30 واحد	38 واحد
3	دروس تخصصی الزامی	77 واحد	69 واحد
4	دروس اختیاری	10	8
	جمع کل	139	135

براساس برنامه کنونی [1] در دروس عمومی، تغییری صورت نگرفت؛ جز آنکه از معادلهای مجازی استفاده شد که متناسب با رشته فلسفه و کلام اسلامی است.

[2] در دروس پایه، دو درس تقلیل واحد یافت (آموزش زبان عربی (2) و آموزش نحو عربی (2))؛ شش درس تغییر در عنوان یا سرفصل (با حفظ کلیت) داشت، و 3 درس به دلیل تکراری بودن مطالب و محتوا (تاریخ اسلام) و یا عدم ضرورت و یا کمارتباطی با رشته (قرائت متون فرهنگ عربی و مبانی و کلیات فقه و حقوق اسلامی) حذف گردید و یک درس (منطق فهم دین) اضافه شد.

[3] در دروس تخصصی نیز، سه عنوان درس، بهروزرسانی در منابع و تغییر در متون آموزشی یافت؛ نه درس تغییر جزئی در عنوان داشت؛ 2 درس حذف و بهجای آن 2 درس جایگزین شد، و از مجموع دروس حذف شده، 3 درس به دروس تخصصی افزایش یافت.

[4] در دروس اختیاری نیز تغییری نداشتیم زیرا از پیش تغییرات اعمال شده است.

نمودار کلی تغییرات ایجاد شده

دروس پایه 2 درس تقلیل واحد/ 6 درس تغییر جزء/ عنوان یا سرفصل/ 3 درس حذف/ 1 درس افزایش

دروس تخصصی 3 درس حذف/ منابع/ 9 درس تغییر جزئی در عنوان یا سرفصل/ 2 درس حذف/ 5 درس افزایش یافت.

در ذیل به تغییرات اعمال شده در دروس عمومی، پایه، تخصصی و اختیاری رشته میپردازیم:

1-2-1) دروس پایه

7

[1] درس آموزش زبان عربی (2) تقلیل واحد یافت (از 6 به 4) و به جای آن دو واحد (تاریخ فلسفه غرب 4) به دروس تخصصی رشته اضافه شد. [2] همچنین درس آموزش نحو عربی (2) نیز تقلیل واحد یافت (از 4 به 2) و به جای آن دو واحد (تفکر انتقادی) به دروس تخصصی اضافه شد. [3] درس آشنایی با قرآن کریم و درس آشنایی با حدیث، به دلیل تکرار در دروس معارفی (تفسیر موضوعی قرآن و ...)، و برای متناسب سازی با محتوای رشته به 1) فلسفه و کلام اسلامی و قرآن کریم و 2) فلسفه و کلام اسلامی و حدیث تغییر یافت. مقصود از این تغییر، توجه به قرآن و حدیث، براساس رشته تحصیلی است. [4] همچنین درس مبانی کامپیوتر، به دلیل قدیمی بودن محتوای مطالب حذف و به جای آن درس روزآمدتری جایگزین شد. [5] درس قرائت متون فرهنگ عربی (2) به دلیل پرتکرار و پرواخذ بودن دروس عربی حذف شد ضمن آنکه ضرورت چندان در رشته تحصیلی ندارد و به جای آن یک درس به دروس تخصصی رشته (معرفت شناسی) اضافه شد. [6] درس آشنایی با مبانی فقه و حقوق اسلامی و آشنایی با کلیات فقه و حقوق اسلامی نیز حذف شد و به جای آن دو واحد درس منطق فهم دین در دروس پایه و دو واحد درس تخصصی (اخلاق فلسفی و حکمت عملی) به دروس اضافه شد. [7] دروس ترجمه از عربی به فارسی، مختص رشته تحصیلی شد و با عنوان ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی آمد. هدف آشنایی با متون است زیرا دروس تخصصی فلسفه اسلامی، از متنمحوری خارج شده است. [8] درس تاریخ اسلام از آنجا که در دروس عمومی معارفی نیز موجود است، به درس روش تحقیق در فلسفه و مطالعات دینی تغییر یافت. [9] درس آشنایی با ادیان بزرگ، تغییر یافت و به درس آشنایی با ادیان، فرق و مکاتب کلامی عنوان یافت.

تغییرات ایجاد شده در دروس پایه

تغییرات ایجاد شده							تعداد واحد (جدید)	از 38 واحد به 30 واحد	درس پایه	درس
افزایش درس و واحد	حذف درس و واحد	تغییر عنوان/ سرفصل/ ایجاد سرفصل		تقلیل یا افزایش واحد						
		به	از	به	از	درس				
منطق فهم دین	قرائت متون فرهنگ عربی (2واحد)	روش تحقیق در فلسفه و مطالعات دینی	تاریخ اسلام	4	6	آموزش زبان عربی(2)				
	آشنایی با مبانی فقه و حقوق اسلامی (2 واحد)	فلسفه و کلام اسلامی و قرآن کریم	آشنایی با قرآن کریم	2	4	آموزش نحو عربی (2)				
	آشنایی با کلیات فقه و حقوق اسلامی (2 واحد)	فلسفه و کلام اسلامی و حدیث	آشنایی با علوم حدیث							
		آشنایی با نرم-افزارها، منابع دیجیتالی و اینترنتی در مطالعات فلسفی	مبانی کامپیوتر و کاربرد آن							
		ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (1): بدایه الحکمه	ترجمه از عربی به فارسی (1)							
		ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (2): نهایه الحکمه	ترجمه از عربی به فارسی (1)							
		آشنایی با ادیان، فرق و مکاتب کلامی	آشنایی با ادیان بزرگ							

1-2-2) تغییرات ایجاد شده در دروس تخصصی

[1] در دروس تخصصی، 3 عنوان درس و واحدهای آن نیازمند تغییر در منابع و متون آموزشی با هدف بهروزرسانی (کلام 1 تا 4) ، مهارت افزایی (دروس منطق) و روشمندی (تاریخ فلسفه اسلامی و نه تاریخ فلاسفه) است.

[2] سه درس با تغییر در عنوان و سرفصل می‌آید: جدل (به جدل، خطابه و شعر)، عرفان نظری (2)، (به عرفان عملی و مطالعه انتقادی معنویت‌های نوظهور)، فلسفه و تاریخ علم کلام (به چیستی‌گویی فلسفه و کلام اسلامی: گرایش‌ها و کاربردها).

[3] دروس فلسفه اسلامی 1 تا 6 از متن‌محوری خارج شده و به صورت مسأله محور و تطبیقی (آراء مکاتب فلسفی دوره اسلامی) آموزش داده می‌شود. [4] دو درس حذف (عرفان نظری 3 و خطابه و شعر) و به جای آن دو درس ضروری دیگر (فلسفه اخلاق و منطق جدید 2) اضافه شده است.

[5] از مجموع دروس تقلیل واحد یافته (4 واحد) و حذف شده (4 واحد) پایه، 8 واحد یعنی 4 عنوان درسی به دروس تخصصی اضافه شد (تاریخ فلسفه غرب 4/ معرفت‌شناسی/ تفکر انتقادی/ اخلاق فلسفی و حکمت عملی)

تغییرات ایجاد شده در دروس تخصصی

درس	تعداد واحد جدید ()	تغییرات ایجاد شده			
		تغییر عنوان/ سرفصل/ ایجاد سرفصل جدید		تغییر دروس با حذف و جایگزینی	
		از	به	حذف	افزایش درس
		جدل	جدل، خطابه و شعر	عرفان نظری (3)	فلسفه اخلاق
دروس تخصصی	از 69 واحد به	عرفان نظری (2)	عرفان عملی و مطالعه انتقادی معنویت‌های نوظهور	خطابه و شعر	منطق جدید (2)

تاریخ فلسفه غرب (4)	تاریخ فلسفه اسلامی: 1-13 ¹	77 واحد	الزامی	چستیگوئی فلسفه و کلام اسلامی: گرایشها و کاربردها	فلسفه و تاریخ علم کلام (تخصصی)
تفکر انتقادی				فلسفه اسلامی) 1): هستی‌شناسی	فلسفه اسلامی) 1) ²
				فلسفه اسلامی) 2): علیت	فلسفه اسلامی) 2)
معرفت شناسی				فلسفه اسلامی) 3): حرکت و زمان	فلسفه اسلامی) 3)
				فلسفه اسلامی) 4): مباحث علم	فلسفه اسلامی) 4)
				فلسفه اسلامی) 5): علم‌النفیس	فلسفه اسلامی) 5)
اخلاق فلسفی و حکمت عملی				فلسفه اسلامی) 6): خداشناسی	فلسفه اسلامی) 6)

3-2-1 تغییرات دروس اختیاری

تغییرات در سبد دروس اختیاری گروه قبلاً در شورای دانشگاه تصویب شده است. براساس این تغییرات، [1] درس فلسفه علم، جایگزین درس فرق و مکاتب کلامی شد. [2] درس زبان تخصصی 1 جایگزین درس کلام جدید شد. و [3] درس زبان تخصصی 2، به دروس اختیاری اضافه شد.

تغییرات ایجاد شده در دروس اختیاری

درس	تعداد واحد (جدید)	تغییرات ایجاد شده						
		تغییر عنوان/ سرفصل		تقلیل یا افزایش واحد			استفاده از معادل دیگر	
		به	از	به	از	درس	درس جایگزین	درس قبلی
دروس اختیاری	10 واحد	فلسفه علم	فرق و مکاتب کلامی				فلسفه برای کودکان و نوجوانان	خداشناسی در قرآن و حدیث
افزایش								

¹ . در این درس فلسفه مثناء و اشراق و حکمت متعالیه با روش مطالعه تاریخی تدریس میشود و وامدارها و نوآوریهای هر مکتب دقیق مشخص میشود. فی الواقع تاریخ فلسفه است و نه تاریخ فلاسفه.
² . فلسفه اسلامی 1 تا 6 از روی متن خاصی خوانده نمیشود، بلکه به نحو مسأله محور، تطبیقی و تاریخی، پاسخ مباحث مختلف آن آموزش داده میشود.

	زبان تخصصی 1	کلام جدید							
--	--------------------	--------------	--	--	--	--	--	--	--

1-3) برنامه درسی طراحی شده جدید برای رشته «فلسفه و کلام اسلامی»

❖ بر اساس تغییرات به وجود آمده، برنامه درسی رشته «فلسفه و کلام اسلامی» براساس جداول زیر خواهد بود:

جدول دروس عمومی

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز/ همنیاز
		نظر ی	عمل ی	جم ع	نظر ی	عمل ی	جم ع	
1	فارسی عمومی	3	-	3	48	-	48	
2	زبان خارجی عمومی	3	-	3	48	-	48	
3	تربیت بدنی 1	-	1	1	32	32	-	
4	تربیت بدنی 2	-	1	1	32	32	-	تربیت بدنی 1
5	دروس معارف اسلامی	14	-	14	22 4	-	22 4	
	جمع کل	20	2	22	38 4	64	32 0	
	جمع کل 22 واحد							

از آنجا که محتوای دروس اندیشه اسلامی (1) و اندیشه اسلامی (2)، در برنامه درسی دانشجویان فلسفه و کلام اسلامی (دروس کلامی) تدریس میشود، جهت رفع تکراری بودن مباحث و استفاده از واحدهایی با مطالب متفاوت از رشته و مورد نیاز، دو درس انسان در اسلام و حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام از سبد دروس معارف اسلامی (مبانی نظری اسلام) جایگزین شد. همچنین درس آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز نسبت به درس انقلاب اسلامی، کاربردیتر است و این معادل، جایگزین شد.

جدول دروس معارف اسلامی

ردیف	نام گرایش	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز/ همنیاز
			نظر ی	عمل ی	جم ع	نظر ی	عمل ی	جم ع	
1	مبانی نظری در اسلام (4 واحد)	انسان در اسلام	2	-	2	32	-	32	
		حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	2	-	2	32	-	32	

2	اخلاق اسلامی (2 واحد)	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	2	-	2	32	
3	انقلاب اسلامی (2 واحد)	آشنایی با قانون اساسی ج.ا. ایران	2	-	2	32	
4	تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	2	-	2	32	
5	آشنایی با منابع اسلامی (2 واحد)	تفسیر موضوعی قرآن	2	-	2	32	
6	دانش خانواده (2 واحد)	دانش خانواده	2	-	2	32	

دروس تخصصی الزامی رشته

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیشنیاز/ همنیاز
		نظر ی	عمل ی	جمع	نظر ی	عمل ی	جمع	
1	فلسفه اسلامی (1): هستی شناسی	4		4	64		64	ندارد
2	فلسفه اسلامی (2): علیت	4		4	64		64	فلسفه اسلامی (1): هستی شناسی
3	فلسفه اسلامی (3): حرکت و زمان	4		4	64		64	فلسفه اسلامی (2): علیت
4	فلسفه اسلامی (4): مباحث علم	4		4	64		64	فلسفه اسلامی (3): حرکت و زمان
5	فلسفه اسلامی (5): علم النفیس	4		4	64		64	فلسفه اسلامی (4): مباحث علم
6	فلسفه اسلامی (6): خداشناسی	4		4	64		64	فلسفه اسلامی (5): علم النفیس
7	تاریخ فلسفه اسلامی 1: فلسفه مشاء	2		2	32		32	ندارد
8	تاریخ فلسفه اسلامی 2: فلسفه اشراق	2		2	32		32	تاریخ فلسفه اسلامی 1
9	تاریخ فلسفه اسلامی 3: حکمت متعالیه	2		2	32		32	تاریخ فلسفه اسلامی 2
10	تاریخ فلسفه غرب 1	2		2	32		32	ندارد
11	تاریخ فلسفه غرب 2	2		2	32		32	تاریخ فلسفه غرب 1
12	تاریخ فلسفه غرب 3	2		2	32		32	تاریخ فلسفه غرب 2
13	تاریخ فلسفه غرب 4	2		2	32		32	تاریخ فلسفه غرب 3
14	عرفان نظری	2		2	32		32	
15	عرفان عملی و نقد معنویت- های نوظهور	2		2	32		32	عرفان نظری
16	چستیگویی فلسفه و کلام اسلامی؛ گرایشها و	2		2	32		32	ندارد

							کاربردها	
ندارد	32		32	2		2	کلام 1	17
کلام 1	32		32	2		2	کلام 2	18
کلام 2	32		32	2		2	کلام 3	19
کلام 3	32		32	2		2	کلام 4	20
ندارد	48		48	3		3	منطق تصور	21
منطق تصور	48		48	3		3	منطق تصدیق	22
منطق تصدیق	48		48	3		3	قیاس و برهان [منطق استدلال]	23
قیاس و برهان	32		32	2		2	جدل، خطابه و شعر	24
جدل، خطابه و شعر	32		32	2		2	مغالطات	25
ندارد	32		32	2		2	منطق جدید 1	26
منطق جدید 1	32		32	2		2	منطق جدید 2	27
ندارد	32		32	2		2	فلسفه اخلاق	28
	32		32	2		2	معرفت شناسی	29
مغالطات	32		32	2		2	تفکر انتقادی	30
	32		32	2		2	اخلاق فلسفی و حکمت عملی	31
						77 واحد	جمع کل	

جدول دروس پایه

پیشنیاز و همنیاز	تعداد ساعات			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
ندارد	64		64	4		4	آموزش زبان عربی (1)	1
آموزش زبان عربی (1)	64		64	4		4	آموزش زبان عربی (2)	2
ندارد	64		64	4		4	آموزش نحو عربی (1)	3
آموزش نحو عربی (1)	32		32	2		2	آموزش نحو عربی (2)	4
	32		32	2		2	ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (1)	5
ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (1)	32		32	2		2	ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (2)	6
	32		32	2		2	روش تحقیق فلسفه و مطالعات دینی	7
	32		32	2		2	فلسفه و کلام اسلامی و قرآن کریم	8
	32		32	2		2	فلسفه و کلام اسلامی و حدیث	9
	32		32	2		2	منطق فهم دین	10
	32		32	2		2	آشنایی با نرمافزارها، منابع دیجیتالی و اینترنتی	11

						در مطالعات فلسفی	
	32		32	2		آشنایی با ادیان، فرق و مکاتب کلامی	12
						30 واحد	جمع کل

جدول دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز/ هم-نیاز
		نظر ی	عما ی	جم ع	نظر ی	عما ی	جم ع	
1	فلسفه علم	2		2	32		32	
2	فلسفه دین	2		2	32		32	
3	فلسفه برای کودکان و نوجوانان	2		2	32		32	
4	زبان تخصصی 1	2		2	32		32	
5	زبان تخصصی 2	2		2	32		32	زبان تخصصی 1
	جمع کل 10 واحد							

2. تأسیس رشته فلسفه کاربردی (مبتنی بر مبانی فلاسفه دوره اسلامی)

2-1. مشخصات کلی برنامه درسی رشته فلسفه کاربردی در

مقطع کارشناسی پیوسته (گروه علوم انسانی)

فلسفه صرفاً دانشی انتزاعی نیست بلکه با تمامی جنبه‌ها و مسائلی که در زیست آدمی (فردی-اجتماعی-حرفه‌ای و...) مطرح است ارتباط دارد و بلکه می‌توان از نقش فلسفه در تغییر جهان، زیست آدمی و چگونگی فکر کردن در چالش‌های مختلف فردی و اجتماعی سخن گفت. همچنین غالب رشته‌های دانشگاهی نیز، شامل پرسش‌های فلسفی هستند یا از مهارت‌های فلسفی تحلیل و تفکر انتقادی بهره می‌برند. توجه به فلسفه کاربردی، به معنای بیاهمیتی به مباحث نظری و انتزاعی فلسفه نیست، بلکه به عکس، فلسفه کاربردی در مبانی، روش‌ها و محتوای خود از فلسفه نظری و سنتی وام می‌گیرد. البته در مواردی، مفروضات تجربی برآمده از یک موقعیت خاص، ممکن است اصول اساسی فلسفی را مورد تجدید نظر قرار دهد یا سبب پذیرش برخی اصول نظری جدید گردد.

براین اساس، در عرض، رشته‌های کلاسیک دانشگاهی که وجودشان ضرورت دارد، نظیر رشته «فلسفه» و «فلسفه و کلام اسلامی» و «فلسفه تطبیقی»، می‌توان به تأسیس رشته «فلسفه کاربردی» به عنوان گرایشی کارآفرین، عملی، نیازمحور و مهارت‌آموز پرداخت. در کشور ایران تا کنون رشته «فلسفه کاربردی» تأسیس نشده است اگرچه برخی از دانشگاه‌ها، به «اخلاق کاربردی» که از شاخه‌های فلسفه کاربردی است معطوفند. اما در خارج از کشور، دانشگاه‌های بسیار به ابعاد عملی و یا کاربردی فلسفه توجه کرده‌اند.

کالج سیمپسون (Simpson college) در کالیفرنیا، رشته فلسفه کاربردی دارد که در برنامه کنونی از تجربیات آن دانشگاه و برنامه درسی آن استفاده شده است. دانشگاه واترلو در کانادا (University of Waterloo) نیز در مقطع دکتری، دانشگاه ایالتی تکزاس (Texas State University) در مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه تاسمانیا در استرالیا (University of TASMANIA) و دانشکده فلسفه دانشگاه فنلاند شرقی (University of Eastern Finland) و دانشگاه استراتمور (Strathmore) در کنیا در مقطع کارشناسی ارشد، میزبان رشته «فلسفه کاربردی» و یا رشته «اخلاق و فلسفه کاربردی» هستند.

همچنین دانشگاه‌های بسیار مهمی از جهان، به زمینه‌های کاربردی فلسفه معطوفند و با رویکرد میان‌رشته‌ای به فلسفه مینگرند: نظیر دانشگاه کارنگی ملون (Carnegie Mellon University) و دانشگاه شیکاگو (University of Chicago) در ایالات متحده آمریکا، دانشگاه ایالتی آریزونا (Arizona State University) و همچنین یک مجله بین‌المللی با نام «مجله بین‌المللی فلسفه کاربردی» (International Journal of Applied Philosophy) از اخلاق و فلسفه کاربردی حمایت می‌کند. این مجله تحت حمایت انجمن فلسفه کاربردی است (The Society for Applied Philosophy) است.

هدف از طراحی و تأسیس رشته «فلسفه کاربردی»، ایجاد یک رشته گرایش نیازمحور، کارآفرین و کارآمد و با شعار مهارت‌آموزی و کارورزی و به‌روز رسانی

است. از آنجا که در ارائه این رشته، به سند تحول آموزش وزارت عتف و اسناد بالادستی توجه داشته‌ایم، و به ضرورت علوم انسانی اسلامی در تمدن نوین اسلامی واقفیم، این رشته در گروه فلسفه و کلام اسلامی و مبتنی بر آموزه‌ها و مبانی بومی-اسلامی و البته با توجه به دستاوردهای علوم و پیشرفتهای فلسفه و منطق در جهان به ثمر خواهد نشست.

2-2. تعریف رشته

برای نخستین بار، در سال 1970م. استیونسون مفهوم «فلسفه کاربردی» را برای اولین بار به‌کار برد. مطابق با تعریف وی، فلسفه کاربردی، فلسفه‌ای است که «مرتبط با مسائل مهم زندگی روزمره» است. پس از وی، چندین تعریف متمایز از فلسفه کاربردی ارائه شده است. برخی فلسفه را در صورتی کاربردی میدانند که اگر و تنها اگر به یک پرسش نسبتاً خاص یا مصداق مشخص در یکی از شاخه‌های فلسفه (به عنوان مثال، متافیزیک، معرفت‌شناسی یا فلسفه اخلاق) بپردازد. برخی فلسفه کاربردی را به معنای فلسفه عملی و پاسخی به سؤالات نسبتاً خاص در شاخه مربوطه‌ی فلسفه در مورد «آنچه باید انجام دهیم» میدانند. برخی تحلیل‌کنشگرانه از فلسفه کاربردی دارند و معتقدند انگیزه فلاسفه به عنوان افرادی کنشگر این است که از طریق درگیری خود با فلسفه، جهان را به شیوه‌ای علّی تحت تأثیر قرار دهند برخی فلسفه کاربردی را در مفهومی روش‌شناسانه می‌جویند و معتقدند فلسفه در صورتی کاربردی نام دارد که مستلزم استفاده از روش‌های فلسفی خاص (استفاده منظم از آزمایش‌های فکری، صریح ساختن پیش‌فرض‌ها، تحلیل مفهومی و تحلیل دقیق استدلال) برای کشف مسائل خارج از مجموعه‌ی محدود مسائل فلسفی باشد. برخی فلسفه را در صورتی کاربردی می‌بینند که از یافته‌ها و واقعیات علوم تجربی پسینی تغذیه شود و ماهیت بینرشته‌ای داشته باشد. برخی بر مخاطبان فلسفه کاربردی تمرکز دارند و معتقدند فلسفه در صورتی کاربردی است که مخاطبان مورد نظر آن غیر

فلسوفان نیز باشند. (Kasper Lippert-Rasmussen, The Nature of Applied Philosophy)

بهرروی فلسفه کاربردی را هرچه تعریف کنیم و مقصودمان از کاربرد هرچه باشد، فلسفه را می‌توان و باید بر مسائل عملی زندگی در ساحات مختلف آن اعمال کرد. این مسائل میتواند فردی یا اجتماعی و یا حتی مختص یک حرفه خاص و یا رشته دانشگاهی باشد. براین اساس فلسفه میتواند در معانی مختلفی به عنوان «کاربردی» محسوب گردد.

میتوان گفت فلسفه کاربردی، مبتنی بر مبانی نظری هستیشناسی، معرفت-شناسی، انسانشناسی و خداشناسی فلسفه نظری است و با کسب مهارتهای تحلیل، گفتگو و شیوههای استدلال صحیح و تفکر و تحلیل انتقادی و پرسشهای ارزشی و اخلاقی و...، قادر است به مسائل و ابعاد مختلف زیست فردی و اجتماعی انسان در حوزههای آموزش، اخلاق، روانشناختی، جامعهشناختی، سیاسی، محیط زیست، حقوق، اقتصاد، تجارت، سلامت و مراقبتهای پزشکی، علم، علوم اعصاب، رسانه، روزنامهنگاری و مشاغل و حرفهها و بپردازد.

روش غالب در پژوهشهای فلسفه کاربردی، عقلی-فلسفی است، اما این فلسفه ماهیت بینرشتهای دارد و نسبت به دستاوردهای علوم گوش شنوا دارد و از نتایج تحقیقات میدانی، آمایشی و تجربی بهره میگیرد. رشته «فلسفه کاربردی» به همه جنبههای غیرانتزاعی و عملی و کنشگرانه و مهارت آفرین فلسفه مرتبط است و میتواند از طریق افزایش مهارتها، پاسخی به چالشهای فردی، اجتماعی، حرفهای و حتی چالشهای سایر علوم باشد. فلسفه کاربردی، مفهومی در مقابل فلسفه نظری و ناب نیست، بلکه در موضوع، حیطه فعالیت، محتوا، انتخاب روش و برخی مسائل مشترک هستند، تنها اینکه این طراحی آموزشی از رشته فلسفه، نیازمحور است و منجر به کسب مهارت و امکان کارورزی و دخالت در پروژههای عملی میشود و از تواناییهای فلسفه در حل و تحلیل مسائل ساحات مختلف زندگی به نحو عملی بهره میجوید. البته فلسفه

کاربردی برخلاف فلسفه نظری، متضمن روشنکردن واضح نقش فیلسوف در جامعه و جهان است. براین اساس تمام شاخهها و گرایشهای فلسفه، نظیر اخلاق، معرفت شناسی، زیباییشناسی، متافیزیک، انسان شناسی، دینشناسی فلسفی و فلسفههای مضاف در یک معنا میتوانند و باید بتوانند به نحو کاربردی یعنی برای برقراری ارتباط با سطح زندگی مخاطبان با مصادیق مشخص و خاص ارائه و مورد نظر قرار گیرند.

میتوان مطالعات فلسفی را در سه سطح دسته‌بندی کرد: [1] در سطح اول، مسائل ناب، انتزاعی و مبانی فلسفی است که به آن فلسفه نظری می‌گوییم. مباحث هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و انسان‌شناسی از این دست است. [2] در سطح دوم فلسفه‌های هنجاری یا تجویزی نظیر اخلاق، ارزش‌شناسی، فلسفه سیاسی و اجتماعی و زیباییشناسی قابل طرح است. این علوم فلسفی از مبانی مطالعات سطح اول بهره می‌جوید. [3] در سطح سوم از فلسفه کاربردی سخن می‌گوییم که اخلاق کاربردی، فلسفه برای کودکان و نوجوانان، مشاوره‌های فلسفی (روانشناختی/ صنعت/ جامعه شناختی و...)، زیبایی‌شناسی کاربردی و از این دست هستند. این دانش درجه سوم، برای حل چالش‌های فردی، اجتماعی، حرفه‌ای و، از یافته‌ها و نتایج دانش‌های سطح دوم و در درجه بعد، از مبانی دانش‌های درجه اول فلسفی بهره می‌جوید.

2-3. هدف رشته

- توجه به جنبه‌های کاربردی فلسفه و راه‌اندازی رشته مهارتی با رویکرد نیازمحور
- ترویج رویکرد میان‌رشته‌ای و بین‌رشته‌ای در فلسفه با هدف بهره‌وری فلسفه از دستاوردهای سایر علوم
- درگیر بودن فلسفه با زیست فردی و اجتماعی انسان و سایر رشته‌های دانشگاهی و بهبود مبانی، روش‌ها و مفاهیم سایر علوم

- احتراز از برج عاج بودن فلسفه و همکاری با شرکت‌ها، دولت‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی جهت توسعه فناوری، تکنیک‌ها و شیوه‌های مؤثرتر و اخلاقی‌تر
- حل شکاف بین علوم انسانی و سایر علوم و پاسخی به چالش شکاف نظریه و عمل
- بازتاب نظریات فلسفی در زیست آدمی و تعامل عملی با مسائل اخلاقی، اجتماعی و سیاسی در حرفه‌ها و زندگی عمومی و اختصاصی
- ایجاد پایه ای برای توسعه هر فعالیت انسانی (نه تنها برای بهبود وضعیت یک فرد)

2-4. ضرورت و اهمیت رشته

رشته‌های سنتی و دانشگاهی فلسفی در کشور ایران در سطح کارشناسی پیوسته، به دو یا سه رشته (1) فلسفه؛ (2) فلسفه و کلام اسلامی و (3) فلسفه تطبیقی، محدود می‌شود. البته در کارشناسی ارشد و دکتری، فلسفه‌های مضاف نظیر فلسفه اخلاق، فلسفه هنر، فلسفه دین، فلسفه علم و ... را شاهدیم. اما آنچه که در دوره کارشناسی پیوسته ارائه می‌شود، بهنجوی طراحی شده است که صرفاً مناسب با اهداف دانشجویی است که قصد تحصیل در مقاطع بالاتر را دارد و برنامه درسی و متون آموزشی و سرفصلها، اساساً برای این هدف سامان یافته است؛ این درحالی است که همه فارغالتحصیلان دوره کارشناسی فلسفه، به هدف ادامه تحصیل و پژوهش و تدریس دانشگاهی تحصیل نمیکنند و بعد از فارغالتحصیلی به دلیل نداشتن مهارت و دانش عملی کافی، قادر به جذب به بازارکار نیستند. و البته اساساً برخی از دانشجویان، علاقمند به ساحات عملی و کاربردهای فلسفه در ابعاد مختلف زیستن انسان‌یاند و برنامه‌های موجود چنین خلاهایی را پر نمیکنند. براین اساس ضرورت دارد به جهت افزایش مهارتها، به-روزرسانی، اشتغال‌آفرینی و کارآمدسازی و کاربردی‌سازی در فلسفه، به

رویکردهای عملی و کاربردی آن توجه ویژه داشت. ضمن آنکه پرورش تفکر انتقادی، مهارتهای فکری و استدلال و، برای همه جنبههای فردی و اجتماعی ضرورت دارد و اهمیت دادن به فلسفه کاربردی میتواند عاملی برای تقویت روحیه و تجهیز شناختی، استدلالی و فکری جامعه قرار گیرد. براین اساس برآن شدیم که علاوه بر رشته «فلسفه و کلام اسلامی» به عنوان رشته نظری گروه، به تأسیس رشته «فلسفه کاربردی» به عنوان رشته گرایش کارآفرین و عملی بپردازیم تا توازن و قدرت انتخاب دانشجویان و سلیقهها و نیازهای مختلف را پوشش دهیم. در این رشته، توجه به مطالعات موردی و مصداقی است و از ظرفیتهای فلسفه و منطق برای توسعه فردی، حرفهای و اجتماعی، آموزش نوآورانه استفاده میکنیم.

2-5. نقش و توانایی فارغالتحصیلان

- مهارتاندوزی، کارورزی و اشتغال آفرینی فلسفه برای دانشجویان و مدرسان مدعو
- آمادگی برای تبدیل شدن به مربیان و مدرسانی مؤثر از نظر فرهنگی
- پرورش مهارت های تفکر انتقادی و اخلاقی
- ترویج گفتگوی عمومی در مورد موضوعات مهم و بنیادی فلسفی در سراسر دانشگاه و جامعه
- دانشجویان را قادر می سازد تا با دقت، انتقادی و با وضوح فکر کنند، رویکردی منطقی برای پرداختن به سوالات چالش برانگیز و بررسی مسائل سخت اتخاذ کنند، به خوبی استدلال کنند و استدلال دیگران را ارزیابی کنید، منطقی بحث کنند و به طور مؤثر بنویسند.
- مهارت اندوزی و کسب دانش در باب اخلاق کاربردی و اخلاق حرفهای
- کسب مهارتهای گفتگوی ثمربخش

- کسب توانایی حل مسأله و نه صرفاً آموختن نظریه‌ها و اندیشه‌ها و تاریخ فلاسفه

2-6. طول دوره و شکل نظام

رشته فلسفه کاربردی در در هشت ترم تحصیلی و در 139 واحد ارائه میشود. در این رشته، از میان اساتید، یک راهنما برای هر دوره از دانشجویان معرفی می‌شود که راهنمایی‌های حرفه‌ای و عملیاتی برای دانشجویان خواهد داشت و مسیر شغلی و کارآفرینی ایشان را تسهیل مینماید. در این رشته تحصیلی، غالب دروس به صورت کاربردی تدریس میشود و هدف حفظ معلومات نظری نیست، بلکه از طریق تمرین و به نحو کاربردی آموزش منطق و سایر دروس پیگیری میشود. در این رشته تحصیلی، علاوه بر دروس نظری، دروس عملی در قالب کارورزی و مهارت افزایی برای نخستین بار طراحی شده است که با تفاهمنامه با سازمانها و وزارتخانه‌ها و ... و همچنین دفتر ارتباط با جامعه و صنعت دانشگاه و طرحهایی نظیر «کوآپ» و ... دانشجویان به دوره‌های مهارتورزی هدایت میشوند. در ترم هشتم این دوره تحصیلی، دانشجو در دانشگاه میزبانی نمیشود بلکه برای انجام دروس کارورزی و پروژه عملی خود به سازمانها و موسسات معرفی میگردد. واحدهای عملی به راهنمایی اساتید راهنمای دانشجویان صورت میپذیرد.

2-7. امتیازات

- دانشجویان رشته «فلسفه کاربردی»، میتوانند در رشته «فلسفه و کلام اسلامی» و یا در رشته «فلسفه محض» دانشگاه محل تحصیل خود شرکت نموده و با اخذ واحدهای تعریف شده، در دو رشته تحصیلی مدرک تحصیلی دریافت کنند.
- دانشجویان رشته «فلسفه کاربردی»، میتوانند در رشته‌های مورد علاقه و مرتبط با گرایش انتخابی خود در دانشگاه محل تحصیل خود (نظیر روان-

- شناسی و علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، مدیریت، علوم سیاسی، هنر، و ...)
- شرکت کنند و گواهی معادل رشته تحصیلی مورد علاقه خود دریافت کنند.
- همچنین دانشجویان رشته‌های «فلسفه و کلام اسلامی»، «فلسفه محض»، «معارف اسلامی»، «روانشناسی»، «علوم تربیتی»، «جامعه‌شناسی» و «ادیان و عرفان اسلامی»، نیز می‌توانند در واحدهای تعریف شده در رشته «فلسفه کاربردی» همزمان به تحصیل بپردازند و گواهی مهارت‌افزایی و کارورزی دریافت کنند. دانشجویان رشته‌های فلسفی، می‌توانند مدرک «فلسفه کاربردی» را با تطبیق واحد و گذراندن واحدهای باقیمانده رشته-گرایش دریافت کنند.
- صاحبین مشاغل و حرفه‌ها، اصحاب رسانه و روزنامه‌نگاران، معلمان و اساتید، دولتمردان، وکلا، قضات، پزشکان، روانشناسان و جامعه‌شناسان و که علاقمند به توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی، مهارت‌های گفتگو و استدلال هستند، می‌توانند به پرداخت شهریه هر واحد درسی در کلاسهای درسی این رشته شرکت کنند و گواهی پایان دوره دریافت کنند.
- گروه فلسفه کاربردی بزرگترین رشته دانشگاهی در پرورش مهارت‌های معلمان استان است.

2-8. تعداد و نوع واحدهای درسی

کل دوره 139 واحد است که در چهار گروه (1 عمومی، 2 پایه، 3 تخصصی، 4 اختیاری و 5 پروژه عملی عرضه میشود.

ردیف	درس	تعداد واحد کنونی
1	دروس عمومی	22 واحد
2	دروس پایه	32 واحد
3	دروس تخصصی الزامی	72 واحد
4	دروس اختیاری	10
5	پروژه عملی	3
	جمع کل	139

جدول دروس عمومی رشته فلسفه کاربردی

جدول دروس عمومی

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز/ هم-نیاز
		نظر ی	عمل ی	جم ع	نظر ی	عمل ی	جم ع	
1	فارسی عمومی	3	-	3	48	-	48	
2	زبان خارجی عمومی	3	-	3	48	-	48	
3	تربیت بدنی 1	-	1	1	32	32	-	
4	تربیت بدنی 2	-	1	1	32	32	-	تربیت بدنی 1
5	دروس معارف اسلامی	14	-	14	22 4	-	22 4	
	جمع کل	20	2	22	38 4	64	32 0	
	جمع کل 22 واحد							

جدول دروس معارف اسلامی

ردیف	نام گرایش	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز/ همنیاز
			نظر ی	عمل ی	جم ع	نظر ی	عمل ی	جم ع	
1	مبانی نظری در اسلام (4 واحد)	اندیشه اسلامی 1	2	-	2	32	-	32	
		اندیشه اسلامی 2	2	-	2	32	-	32	
2	اخلاق اسلامی (2 واحد)	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	2	-	2	32	-	32	
3	انقلاب اسلامی (2 واحد)	آشنایی با قانون اساسی ج.ا.ایران	2	-	2	32	-	32	
4	تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ اسلام	2	-	2	32	-	32	
5	آشنایی با منابع اسلامی (2 واحد)	تفسیر موضوعی قرآن	2	-	2	32	-	32	
6	دانش خانواده (2 واحد)	دانش خانواده	2	-	2	32	-	32	

جدول دروس پایه

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز و همنیاز
		نظر ی	عمل ی	جم ع	نظر ی	عمل ی	جم ع	
1	آموزش زبان عربی (1)	2		2				
2	آموزش زبان عربی (2)	2		2				
3	زبان تخصصی انگلیسی و فنون ترجمه (1)	2		2				

4	زبان تخصصی انگلیسی و فنون ترجمه (2)	2	2	2			
5	روش تحقیق در پژوهشهای فلسفی و مطالعات میاز-رشتهای	-	2	2	2		
6	ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (1)	2	2	2			
7	ترجمه متون فلسفه اسلامی از عربی (2)	2	2	2			
8	منطق فهم دین	2	2	2			
9	آشنایی با نرمافزارها، منابع دیجیتالی و اینترنتی در مطالعات فلسفی	-	2	2	2		
10	روانشناسی اخلاق	2	2	2			
11	آشنایی با کلیات روان-شناسی و علوم تربیتی: (شناختی و رشدی)	2	2	2			
12	آشنایی با کلیات جامعه-شناسی	2	2	2			
13	القاء و یادگیری: روشها و فنون	2	2	2			
14	فلسفه علم	2	2	2			
15	معرفتشناسی	2	2	2			
16	علوم شناختی و فلسفه ذهن	2	2	2			
جمع کل	32 واحد						

دروس تخصصی الزامی رشته

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیشنیاز/همنیاز
		نظر	عملی	جمع	نظر	عملی	جمع	
1	فلسفه اسلامی (1): هستی-شناسی	2		2	32		32	ندارد
2	فلسفه اسلامی (2): معرفتشناسی	2		2	32		32	فلسفه اسلامی (1)
3	فلسفه اسلامی (3): علم-النفیس و انسانشناسی	2		2	32		32	فلسفه اسلامی (2)
4	فلسفه اسلامی (4): خداشناسی	2		2	32		32	فلسفه اسلامی (3)
5	مطالعه تاریخی فلسفه مشاء و اشراق	2		2	32		32	ندارد
6	مطالعه تاریخی حکمت متعالیه و فلسفه معاصر	2		2	32		32	مشاء و اشراق
7	فلسفه غرب 1: باستان	2		2	32		32	ندارد
8	فلسفه غرب 2: قرون وسطی	2		2	32		32	فلسفه غرب 1

فلسفه غرب 2	32		32	2	2	فلسفه غرب 3: فلسفه مدرن	9
فلسفه غرب 4	32		32	2	2	فلسفه غرب 4: فلسفه عملگرا و فلسفه معاصر	10
	32		32	2	2	چیستی فلسفه: گرایشها و کاربردها	11
	32		32	2	2	اخلاق کاربردی 1 ¹	12
	32		32	2	2	اخلاق کاربردی 2	13
	32		32	2	2	فلسفه به مثابه روشی برای زندگی: [فلسفه برای زندگی] ²	14
فلسفه دین 1	32		32	2	2	فلسفه دین 1	15
	32		32	2	2	فلسفه دین 2	16
	32		32	2	2	فلسفه اخلاق	17
	32		32	2	2	حکمت عملی و اخلاق فلسفی	18
	32		32	2	2	فلسفه اجتماعی و سیاسی	19 ط
	32		32	2	2	فلسفه در فیلم، هنر و ادبیات	20
	32		32	2	2	منطق تعریف و گزارهها	21
منطق تعریف و گزارهها	32		32	2	2	منطق استدلال 1	22
	32		32	2	2	منطق استدلال 2	23
	32		32	2	2	جدل، مناظره	24
	44		44	3	3	اخلاق و مهارتهای گفتگوی تمرینش	25
	44		44	3	3	منطق مغالطات	26
	32		32	2	2	منطق جدید 1	27
	32		32	2	2	منطق جدید 2	28
	32		32	2	2	تفکر انتقادی 1	29
	32		32	2	2	تفکر انتقادی 2	30
	32		32	2	2	مشاوره فلسفی 1	31
	32		32	2	2	مشاوره فلسفی 2	32
	32		32	2	2	فلسفه برای کودکان و نوجوانان 1	33
	32		32	2	2	فلسفه برای کودکان و نوجوانان 2	34
	32		32	2	2	انتخاب منطقی، تئوری تصمیم و فلسفه عمل	35
					72 واحد	جمع کل	

جدول دروس اختیاری

¹ . اخلاق زیست محیطی/ اخلاق زیستن فلسفی/ اخلاق پزشکی و مراقبتهای سلامت/ اخلاق فمینیستی/ اخلاق کاربردی فناوری یا اخلاق در عصر دیجیتال (خودروهای خودران، مهندسی جغرافیایی، حریم خصوصی اینترنت، بهبود ژنتیکی، توپیر، جنگ خودمختار، جنگ هسته‌ای/ هوش مصنوعی) / اخلاق و حقوق بشر/ و

² . سعادت، خودشناسی و تأمل، توسعه فردی، رشد فردی، استكمال

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیشنیاز/ هم-نیاز
		نظر ی	عمل ی	جم ع	نظر ی	عمل ی	جم ع	
	منطق و فلسفه ریاضیات	2		2	32		32	
2	فلسفه زبان و زبان-شناسی	2		2	32		32	
	فلسفه و اخلاق فناوری	2		2	32		32	
3	عرفان عملی و مطالعه انتقادی معنویت‌های نوظهور	2		2	32		32	
4	کارورزی و مهارت‌اندوزی در آموزش فلسفه به کودکان	--	2	2		32		
5	کارورزی و مهارت‌اندوزی در تفکرپروری	--	2	2		32		
	کارورزی و مهارت‌اندوزی در اخلاق و مهارت‌های گفتگو و فن بیان		2	2		32		
	جمع کل 10 واحد							

پروژه عملی

ردیف	پروژه عملی ¹	تعداد واحد	نوع درس
1	جمع واحد 3 واحد	3	عملی

3. نتیجه‌گیری

گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه مازندران، در راستای برنامه «تحول حوزه آموزش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» (1401-1404) و به جهت تأکید بر مهارت‌افزایی، به‌روزرسانی، کاربردی‌سازی و البته افزایش ضریب و امکان اشتغال‌آفرینی دانش‌آموختگان با کارورزی و همچنین توجه به مسأله‌محوری و نیازهای ضروری امروز جامعه ایرانی، یعنی افزایش مهارت‌های استدلال، تفکر انتقادی و گفتگوی ثمربخش، تغییر و بلکه بالاتر از آن، تحول در برنامه درسی، سرفصل دروس و متون آموزشی را در دستور کار قرار داده است و برای این مهم، در دو بعد زیر همت گمارده است: 1) تغییر در برنامه درسی و سرفصل

¹ . فلسفه در فیلم و رسانه / فلسفه برای کودکان و نوجوانان/ مشاوره فلسفی روانشناختی/ مشاوره فلسفی در صنعت/ فلسفه در ادبیات و داستان‌نویسی/ تفکرپروری

دروس و متون آموزشی رشته فلسفه و کلام اسلامی؛ 2) ایجاد رشته جدید «فلسفه کاربردی» (مبتنی بر مبانی فلاسفه بومی-اسلامی).

رشته فلسفه و کلام اسلامی، با برخی تغییرات با هدف، توجه به نیازهای علمی مخاطب و جامعه، مسأله‌محوری، کیفی‌سازی برنامه درسی و حذف هم-پوشانیها و سرفصلهای تکراری و همچنین افزایش تعدادی واحد درسی عملی و کاربردی (تخصصی) خواهد آمد که به عنوان رشته نظری و سنتی گروه مورد توجه است. اما ایجاد رشته فلسفه کاربردی که البته مبتنی بر آموزه‌ها و مبانی فلاسفه دوره اسلامی طراحی میشود، با هدف ایجاد یک رشته مهارت‌محور، کارآفرین و کاربردی-عملی است. این دو رشته، به عنوان دو رشته نظری و کاربردی در یک گروه آموزشی، قابلیت این را خواهند داشت که دانشجوی و مخاطبین، از هر دو رشته بهره برده و با توجه به آیینامه‌های تدوینی، با گذراندن برخی واحدها از رشته دیگر، در دو رشته فارغ‌التحصیل شوند. فارغ‌التحصیلی از رشته فلسفه و کلام اسلامی، برای ادامه تحصیلات تا مقطع دکتری تحصیلی و پژوهش در فلسفه اسلامی و فارغ‌التحصیلی در رشته فلسفه کاربردی برای افزایش مهارتها و کارآفرینی همراه با پروژه عملی و کارورزی جهت پیوستن به بازار کار مورد نظر است. برای طراحی برنامه حاضر، با گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران و تعداد بسیاری از اساتید و دانشیاران دانشگاههای مهم کشور رایزنی خواهد شد که به عنوان اعضای کارگروه تحول در حوزه آموزش گروه فلسفه و کلام اسلامی خواهند بود.

Kasper Lippert-Rasmussen, The Nature of Applied Philosophy:

https://www.researchgate.net/publication/309148948_The_Nature_of_Applied_Philosophy

LORETTA M. KOPELMAN, **WHAT IS APPLIED ABOUT "APPLIED" PHILOSOPHY?:**

Downloaded from <http://jmp.oxfordjournals.org/> at Florida International University on June 19, 2015

Marc Bekoff and Dale Jamieson, Cognitive theology and applied philosophy: The significance of An Evolutionary Biology of Mind, TREE vol. 5, no. 5, May 1990

<https://simpson.edu/academics/departments/academics/departments/department-philosophy/applied-philosophy>

<https://uwaterloo.ca/philosophy/graduate/programs/phd-applied-philosophy>

<https://www.gradcollege.txst.edu/programs/maape.html>

<https://www.utas.edu.au/courses/cale/units/hph302-applied-philosophy>

[/https://mape.strathmore.edu](https://mape.strathmore.edu)

[/https://www.cmu.edu/dietrich/philosophy](https://www.cmu.edu/dietrich/philosophy)

<https://www.pdcnet.org/ijap>

[/https://www.appliedphil.org](https://www.appliedphil.org)